Miroslav Hřebecký: Stát chce transformovat střední školy, ale narazil na odpor zájmových skupin

10.12.2024 - Miroslav Hřebecký | EDUin

To, že máme sedmdesát procent absolventů odborných škol (s maturitními i nematuritními obory) a jen třicet procent absolventů gymnázií a lyceí, neznamená, že jsou odborné školy v tak velké oblibě. Čísla vychýlená ve prospěch odborného vzdělávání spíš odrážejí nabídku vzdělávání než poptávku po něm.

Nemyslím si, že by se měl tento poměr nějak zásadně obrátit na hlavu. Část absolventů odborných škol se ve svých profesích našla a úspěšně se živí jako řemeslníci, projektanti, účetní nebo pracovníci ve službách. Nicméně, časem bychom se měli přiblížit k tomu, že odborné a všeobecné vzdělávání bude zhruba půl na půl, tak jak to je v jiných vzdělávacích systémech.

Volba specializace se čím dál víc posouvá za střední školu – na školu vysokou, či alespoň na různé nástavby nebo certifikační kurzy zaměstnavatelů. Podíl těch, kteří naplno využijí odbornost získanou na střední škole, stále klesá. Mnozí mladí lidé se tak učí něco, co jim snižuje flexibilitu a co stejně nevyužijí.

Kromě jiných nevýhod je to navíc zbytečná investice do nákladného odborného vzdělávání, které stát stojí daleko víc peněz než to všeobecné. Odborná příprava vyžaduje drahé zařízení, které navíc rychle zastarává. Praktická výuka musí probíhat v mnohem menších skupinách žáků, což znamená vyšší počet odborných učitelů a mistrů. Ač mají učiliště nejnižší společenský status, jsou paradoxně nejdražšími vzdělávacími institucemi. Problém je navíc kvalifikované učitele odborných předmětů vůbec najít, silné ročníky nyní odcházejí do penze a není je kým nahradit.

Celý systém by jen těžil z toho, kdyby se podíl všeobecného vzdělávání na úkor odborného zvýšil. Reakce na iniciativu státu etablovat nově všeobecné lyceum ale jasně ukazují, že „terén“ je proti změnám rezistentní.

Asociace průmyslových škol se vyjádřila ve smyslu, že jim nový typ školy přijde zbytečný, a Svaz průmyslu a dopravy se nechal slyšet, že by se tato lycea měla otevírat pouze v rámci odborných škol s nenaplněnou nabídkou. Hlavně nebudovat žádné nové školy, které by těm stávajícím konkurovaly. Je z toho jasně cítit snaha hájit status quo navzdory poptávce rodin a mínění odborníků.

Ale budiž. Pokud regiony dokáží transformovat svou vzdělávací strukturu prostřednictvím proměny odborných škol spíš než tak, že by jim vytvořily přirozenou konkurenci, i to může být cesta.

Ředitelé, kteří se rozhodnou založit lyceální, všeobecněji zaměřené třídy, odlehčí svému rozpočtu a zároveň vyjdou vstříc poptávce po všeobecném vzdělání ze strany rodin. Do všeobecněji zaměřených tříd mohou směřovat žáky, kteří chtějí pokračovat ve studiu po maturitě, a vedle toho mohou lépe vyprofilovat své odborněji zaměřené třídy. Celkový profil školy posunou k modernějšímu pojetí vzdělávání.

I krajským radním, kteří se sotva usadili v úřadu a už zpívají starou písničku o tom, že máme dost středoškolských kapacit na odborných školách a všeobecné vzdělávání se posilovat nemá, protože firmy potřebují techniky a řemeslníky, uniká skutečný společenský zájem. Tím je vybavit mladou

generaci kompetencemi a gramotnostmi dostatečnými na to, aby si uměla najít a udržet dobré zaměstnání i v době tak překotných změn a zvratů, jako je ta současná. S využitím koňské síly a parního stroje moderní digitalizované ekonomiky nedoženeme.

http://www.eduin.cz/clanky/miroslav-hrebecky-stat-chce-transformovat-stredni-skoly-ale-narazil-na-odpor-zajmovych-skupin